

Marja Riihelä, Risto Sullström ja Matti Tuomala ovat tutkineet tuloerojen muutoksia Suomen Akatemian SYREENI-projektissa, jonka päätösseminaari oli lokakuussa 2004.

Kuponginleikkaajien paluu: ylimmät tulot ja niiden verotus

Vuonna 1993 tehty verouudistus on vauhdittanut pääomatulojen kasvua ja sitä kautta kaikkein suurituloisimpien irtiottoa.

Marja Riihelä
Erikoistutkija
VATT
marja.riihela@vatt.fi

Risto Sullström
Erikoistutkija
VATT
risto.sullstrom@vatt.fi

Matti Tuomala
Professori
Tampereen yliopisto
matti.tuomala@kolumbus.fi

Paikallaan pysyneiden tuloerojen tutkimusta kuvattiin 1980-luvulla yhtä kiehtovaksi kuin hyvin hoidetun pihanurmikon kasvun seuraaminen. Mielinkiinto aihepiiriin heräsi 1990-luvun puolivälin jälkeen, kun tuloerot kääntyivät reippaaseen kasvuun. Pihanurmikko lakastui toisesta laidasta ja ryöpsähti kasvuun toisella laidalla.

Tavallisesti tuloerojen kasvu raportoidaan ns. Gini-kertoimen kasvuna. Asiaan vihkiytymättömille moinen kerroin ei paljoakaan sano. Se ei myöskään paljasta, missä osassa tulonjakau-

maa muutokset ovat tapahtuneet. On tärkeää ja paljastavampaa tutkia tulonjakamaan yläpäässä tapahtuneita muutoksia Tilastokeskuksen tulonjakoaineiston avulla.

Mitä tulonjakoaineisto kertoo?

Kuviosta 1 nähdään, miten reaaliset käytettävissä olevat tulot ovat kehittyneet keskimäärin eri tulokymmenyksissä (desiileissä) ja suurituloisimmas-

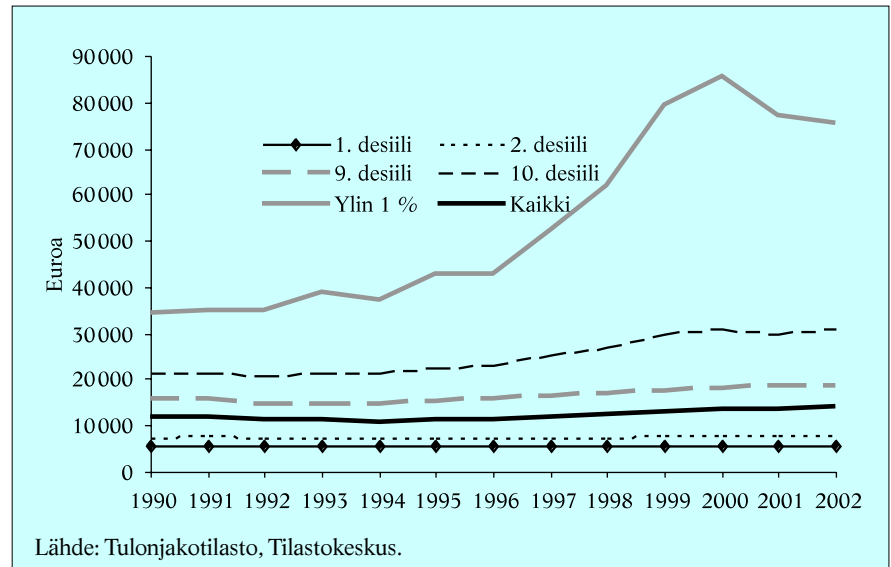
sa 1 prosentissa tulonsaajista. Tulokset ovat hämmäntäviä. Tulot eivät ole juurikaan kasvaneet alimmissa desiileissä. Ylimmässä tulonsaajakymmenyksessä kasvu käynnistyi laman taituttua 1990-luvun puolivälin jälkeen. Keskimääräinen kasvu ylimmässä desiilissä oli kuitenkin vaatimatonta verrattuna ylipää yhteen prosenttiin, joka teki

Laskelmien aineistoina on käytetty Tilastokeskuksen Tulonjakotilastoja vuosilta 1990–2002 ja Kulutustutkimuksia vuosilta 1966, 1971, 1976, 1981 ja 1985. Aineistot ovat otoksia. Tulonsaajajaksikko on henkilö. Tuloille on tehty kulutusyksikkömuunnos perinteisen OECD-kulutusyksikkömuunnoksen avulla. Siinä kotitalouden ensimmäinen jäsen saa painon yksi, muiden aikuisten paino on 0,7 ja lasten paino 0,5. Tunnuslukujen määrittämisessä on käytetty otanta- ja henkilöpainoja. Eri vuosien tulot ovat euronääräisiä, ja ne on saatu reaalisiksi elinkustannusindeksin avulla.

Tulokymmenykset (desiilit) ja niihin liittyvät prosenttipisteet on muodostettu kotitalouksien kulutusyksikköä (perinteistä OECD-kulutusyksikköä) kohti lasketun tulon perusteella. Tulo on joko bruttotulo (joka sisältää saadut tulonsiirrot) tai käytettävissä oleva tulo. Edellinen on välttämättä veroja edeltävä tulo, ja jälkimmäisessä bruttotulosta on vähennetty maksetut verot. Hyvinvointilaskelmissa vertailut perustuvat usein käytettävissä oleviin tuloihin ja verolaskelmissa bruttotuloon. Laskelmissa on erityistä huomiota kiinnitetty ylimpiin tuloihin, so. ylipää 10. desiiliin (10. prosenttipiste) ja desiilin sisällä vielä suurituloisimpiin 5 prosenttiin, 1 prosenttiin ja 0,1 prosenttiin (promilleen). Kun tulonsaajat laitetaan heidän tulojensa mukaiseen järjestykseen, niin heistä suurituloisimmat 10 prosenttia kuuluvat ylipää tulokymmenykseen eli 10. desiiliin. Keskimääräiset veroasteet on laskettu verojen prosentiosuutena bruttotuloista. Verot koostuvat kaikista välittömistä veroista (tulovero valtiolle, varallisuusvero, tulovero kunnalle, kotitalouden korkotulosta maksamat lähdeverot, kuolinpesän tulo- ja kunnallisvero ja katumaksu) ja veronluonteisista maksuista (sosiaaliturvamaksut, työ- ja yrittäjäeläkemaksut, elatusapu ja maksettujen tulonsiirtojen oikaisuero). Kotitalouksien kulutuksen kautta maksamat välilliset verot eivät ole mukana.

Kuvio 1.

Reaaliset keskimääräiset käytettävissä olevat tulot desiilittain ja ylimmässä prosentissa vuosina 1990–2002.

Lähde: Tulonjakotilasto, Tilastokeskus.

1990-luvun jälkimmäisellä puoliskolla irtioton muista. Ylin 1 prosentti kaksinkertaisti keskimääräiset reaaliset käytettävissä olevat tulonsa viime vuosikymmenen jälkimmäisellä puoliskolla.

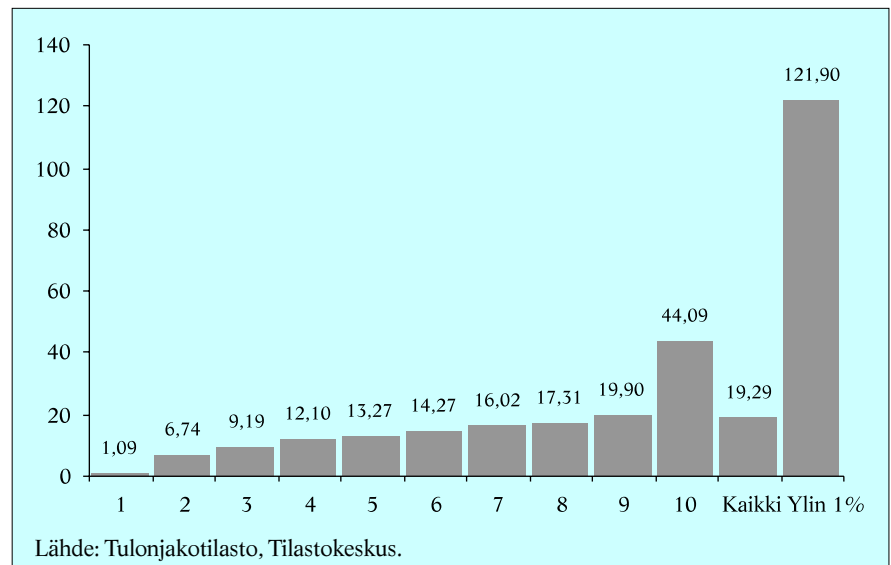
Kuvio 2 osoittaa, että reaalityulojen kasvu välillä 1990 ja 2002 oli huiketta,

122 prosenttia (noin 7 prosenttia vuodessa) ylimmässä 1 prosentissa tulonsaajia. Muilla tulotasoilla kasvu oli varsin maltillista.

Taulukko 1 ja kuvio 3 kertovat tulo-osuuksien kehityksestä. Suurituloisien 10 prosenttia tulonsaajista, noin 500 000 henkilöä, kasvatti tulo-osuuttaan koko

Kuvio 2.

Käytettävissä olevien reaalityulojen kasvu eri tulokymmenyksissä ja ylimmässä prosentissa vuodesta 1990 vuoteen 2002.

Lähde: Tulonjakotilasto, Tilastokeskus.

Taulukko 1.

Ylimpien tulonsaajaryhmien käytettävissä olevien tulojen osuudet kaikista käytettävissä olevista tuloista vuosina 1971–2002, %.

	1971	1990	1994	2000	2001	2002
0,1 %	0.7	0.5	0.6	2.3	2.0	1.5
1 %	3.6	3.0	3.4	6.5	5.7	5.5
5 %	12.4	10.6	11.4	15.2	14.2	14.1
10 %	21.2	18.4	19.3	23.4	22.3	22.3

Lähteet: Tulonjakotilasto ja Kulutustutkimus, Tilastokeskus.

kakusta. Tämä ei vielä ole uutinen. Kun vuonna 1990 alin 40 prosenttia tulonsaajista sai noin 27 prosenttia ja vuonna 2002 reilut 24 prosenttia tuloista, niin ylin desiili sai noin 18 ja 22 prosenttia. Mielenkiintoista on se, että siirryttäessä vuodesta 1990 vuoteen 2000 ylimmän 10 prosentin alempi puolisko, 5 prosenttia, ei juurikaan lisännyt oman tulosiivunsa kokoa. Sen sijaan ylempi puolisko lisäsi osuuttaan, ja sieläkin ylin prosentti (noin 50 000 henkilöä) kahmi leijonanosan. Kuviossa 3 vuoden 1966 promillearvoa ei voitu ottaa mukaan aineiston havaintomäärän pienuuden vuoksi.

Suurituloisin prosentti kasvatti vuodesta 1990 vuoteen 2002 tulo-osuutensa yli kaksinkertaiseksi. Sen osuus

kasvoi melkein saman verran kuin alimman 70 prosentin laski. Jälleen ylimmässäkin prosentissa ylin kymmenes, promille koko väestöstä, moninkertaisti osuutensa. Samanaikaisesti alimmat tuloryhmät (alin 20 prosenttia tulonsaajista) menettivät osuuttaan, ja alimman tulokymmenyksen reaalitytulot jopa laskivat (ks. kuvio 2). Samoin kävi pitkäaikaistyöttömien kotitalouksille (ks. Riihelä et al. 2001).

Vaikka köyhien lukumäärä (mitattuna valitun köyhyysrajan alapuolelle jääneinä kotitalouksina) ei ole enää aivan viime vuosina kasvanut, köyhyys on kuitenkin edelleen syventynyt. Entistä köyhempien määrä on kasvanut (Riihelä et al. 2004). Tulonjakotiedot osoittavat siis melkoista polarisoitumis-

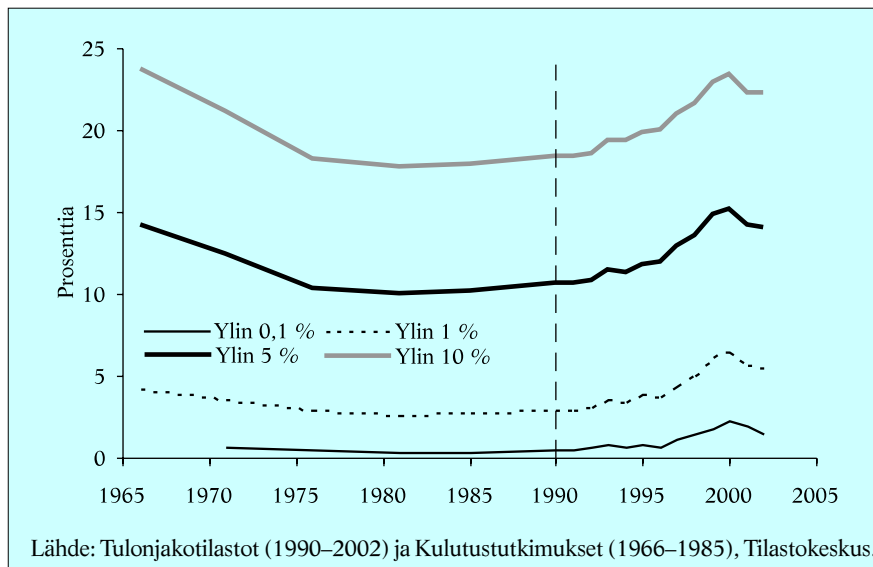
ta 1990-luvun Suomessa. Köyhät ovat köyhtyneet ja rikkaat rikastuneet.

Tulojen koostumus ja ylimmät tulot

Tulojen koostumuksessa tapahtui merkittävä muutos 1990-luvun puolivälin jälkeen. Pääomatulojen osuus kaikista tuloista kasvoi voimakkaasti. Tulojen koostumus muuttui sitä enemmän mitä korkeampiin tuloihin mennään. Erityisesti pääomatulojen osuus kasvoi ylimmissä tuloissa. Vuonna 1990 suurituloisimmassa prosentissa tulonsaajista pääomatulojen osuus tämän ryhmän kaikista tuloista oli 14 prosenttia, ja vuonna 2002 se oli noussut 52 prosenttiin. Samanaikaisesti yrittäjätulojen osuus ylimmässä prosentissa putosi 17 prosentista 6 prosenttiin. Palkkatulojen osuus tässä ryhmässä putosi vastaavana ajanjaksona 60 prosentista 40 prosenttiin. Huomionarvoista on, että vuonna 1966 palkkatulojen osuus ylimmässä prosentissa oli myös verrattain pieni, 54 prosenttia. Vastaavasti yrittäjätulojen ja pääomatulojen yhteenlaskettu osuus oli 44 prosenttia. Vuoden 1966 yrittäjätulojen varsin suuret osuudet alemmissa desiileissä olivat lähinnä maan- ja pienviljelijöiden tuloja. Kuvio 4d kumoaa myös varsin yleisen harhakäsityksen, että ylimpien tulojen huikea kasvu olisi johtunut optiotuloista. Nuo tulohan lasketaan ansiotuloiksi.

Kuvio 3.

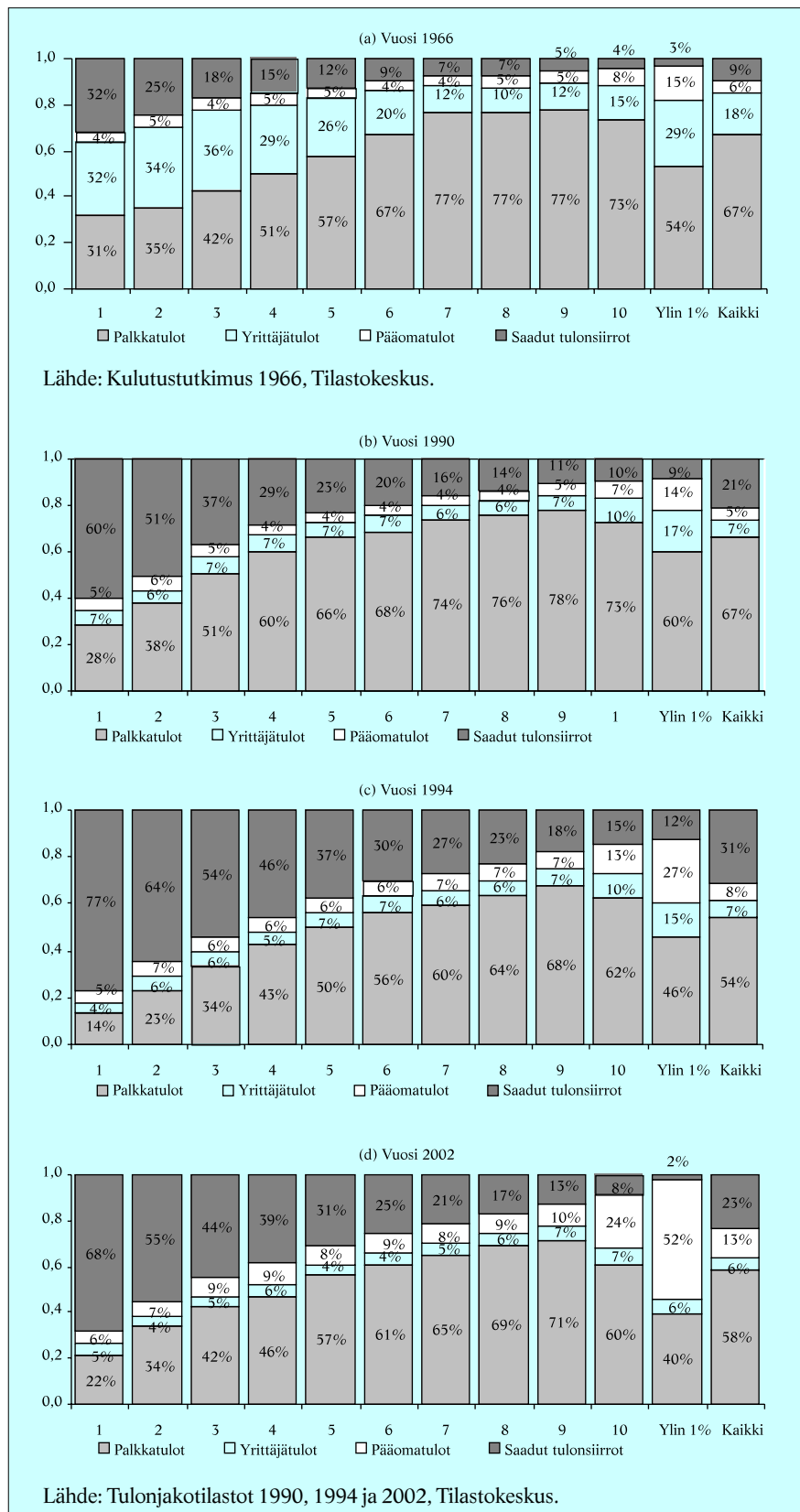
Ylimmät tulo-osuudet vuosina 1966–2002.

Miksi näin on käynyt?

Historiassa ylimpien tulonsaajaryhmien tulo-osuuksia ovat yleensä muuttaneet erilaiset shokit kuten lamat ja sodat. Teknologiset murrokset ovat myös vaikuttaneet kehitykseen. Paljon huomiota saanut Kuznets-käyrä perustuu juuri teknologiseen muutokseen. Sen mukaan teollisen murroksen alkuvaiheessa tuloerot kasvavat ja myöhemmin yhteiskunnan sopeutuessa tuloerot alkavat tasoittua. Viime vuosikymmenet eivät ole kehittyneissä maissa olleet so-

Kuvio 4.
Bruttotulojen koostumus, %, vuosina 1966, 1990, 1994 ja 2002.

pusoinnussa alkuperäisen Kuznets-käyrän kanssa. Tästä syystä jotkut ovat esittäneet siitä uudelleentulkinnan. Tämän näkemyksen mukaan 1990-luvulla olisi alkanut teolliseen vallankumoukseen verrattava uusi vaihe.

Suosittu teknologiaselitys on myös ollut informaatioteknologian aikaansaama ja koulutettuja suosiva muutos työelämässä, joka on aiheuttanut palkkaerojen kasvua. Palkkatuloerot eivät kuitenkaan ole Suomessa juuri kasvaneet, joten Suomen tuloerojen muutosta tuo ilmiö ei selitä.

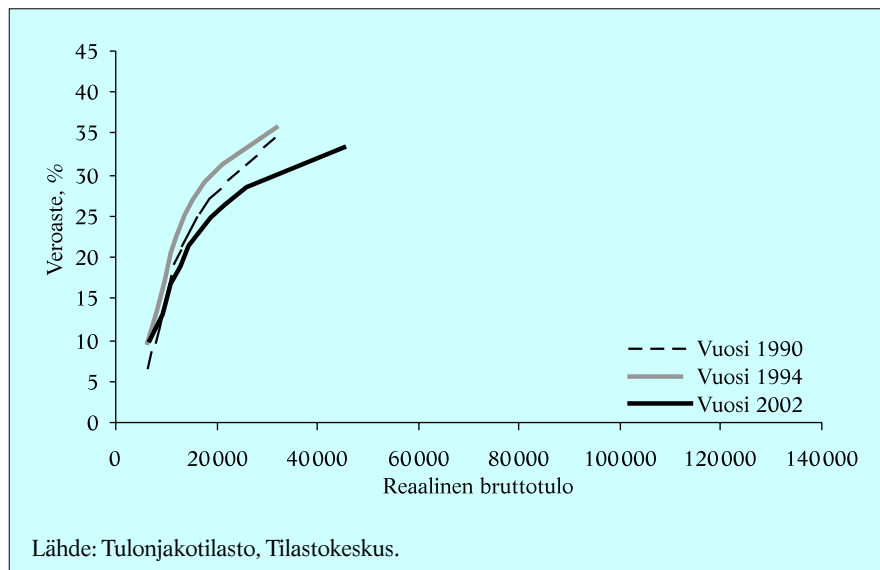
On myös kiinnitetty huomiota sosiaalisten normien muuttumiseen. John Kenneth Galbraith (1967) kuvasi järkevää yritysjohtoa rajoittavaa sosiaalista normia. Yritysjohdolla olisi halutessaan mahdollisuus henkilökohtaisesti "tehdä rahaa". Se ei kuitenkaan sору tähän, koska ahneuskilpailu johtaisi kaaokseen. Selvästikin Galbraithin 1960-luvulla tunnistama normi väistyi USA:ssa 1990-luvun pörssikapitalismissa. Normit ovat murtuneet myös Suomessa.¹

Julkisen vallan keinoista tärkein ylimpiin tuloihin vaikuttanut keino on ollut progressiivinen verotus. Niin meillä kuin monissa muissakin maissa progressiivisen verotuksen roolia on viime vuosikymmeninä heikennetty.

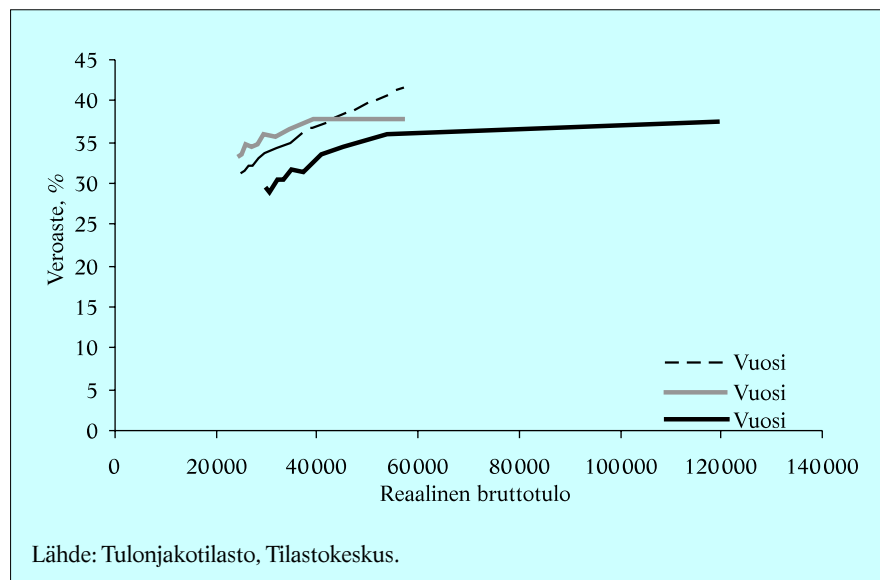
Monissa maissa, joissa ylimpiä tuloja saaneiden tulo-osuuksien kehittymistä on tutkittu, on havaittu niiden noudattavan U:n muotoista käyrää pitkällä aikavälillä. Esimerkiksi USA:ssa ja Isossa-Britanniassa ylimpien tulonsaajaryhmien tulo-osuuksien pienentyminen pysähtyi 1970-luvulla, minkä jälkeen 1980-luvulta lähtien ne ovat voimakkaasti kasvaneet. Alenevaan kehitykseen vaikutti progressiivinen verotus, joka oli pitkään esteenä ylimpien tulonsaajaryhmien pääomatulo-osuuksien kasvuille (ks. esim. Piketty ja Saez

¹ Ylimpien tulojen huiman kasvun selittäjinä on myös käytetty ns. "the winner-takes-all-society-idea" (voittaja vie kaiken) ja "superstar-teorioita". Näiden seikkojen empiristä merkitystä on hankala arvioida. Ne tuskin ovat kaikkein merkittävimpiä tekijöitä.

Kuvio 5a.
Keskimääräiset veroasteet desiileittäin vuosina 1990, 1994 ja 2002.

Kuvio 5b.
Keskimääräiset veroasteet ylimmän tulokymmenyksen prosentti pisteissä vuosina 1990, 1994 ja 2002.

(2003) USA:ssa ja Atkinson (2002) Isossa-Britanniassa). 1970- ja 1980-luvulla verouudistukset näissä maissa vähensivät verotuksen uudelleenjakovaikutuksia. Taitekohtat ovat selvästi nähtävissä USA:n ja Ison-Britannian ylimpien tulojen aikasarjoista. Isossa-Britanniassa pääministeri Thatcherin valtaan tullessa tehtiin suuri verorefor-

mi, jossa verotus muuttui vähemmän uudelleenjakavaksi. Tämän jälkeen ylempien tulojen osuus on trendinomaisesti kasvanut. USA:ssa taitekohta oli presidentti Reaganin suuri veroreformi 1986.

Suomessa 1990-luvun alussa tehty verouudistus vähensi verojärjestelmän uudelleenjakovaikutusta. 1993 on sel-

vä taitekohta Suomessa, kuten tämä kirjoituksen kuvat ja taulukot osoittavat. Nykyinen verojärjestelmämme on mahdollistanut huipputulot, erityisesti pääomatulot. Sen sijaan USA:ssa ylimpien tulonsaajien tulo-osuuksien viimeaikainen kasvu selittyy ensisijaisesti ylimpien ansiotulojen kasvuna (yritysjohtajat, urheilijat, viihdetaitelijat yms.; ks. Piketty ja Saez 2003).

Kaikissa maissa ylimpiä tuloja saaneiden tulo-osuudet eivät ole kasvaneet. Mielenkiintoinen poikkeus on Hollanti, missä läpi 1990-luvun esimerkiksi tulonsaajien ylimmän 1 prosentin tulo-osuus pysyi lähes vakiona, hieman alle neljässä prosentissa (Atkinson ja Salverda 2003).

Verojärjestelmämme rooli

Verojärjestelmän uudelleenjakovaikutus väheni ennennäkemättömästi viime vuosikymmenen loppupuolella. Vuosi 1993 on eräänlainen taitekohta. Silloinhan pääomatuloja alettiin verottaa suhteellisella veroprosentilla, joka oli aluksi 25 prosenttia ja nousi myöhemmin 29 prosenttiin. Tulonjakotilaston aineiston avulla Ilpo Suoniemi (2002) teki laskelman, jonka mukaan useimmissa tulonsaajaryhmissä keskimääräinen veroaste (verojen osuus bruttotulosta) aleni. Selvästi voimakainta lasku oli suurituloisimmassa 10 prosentissa tulonsaajista.

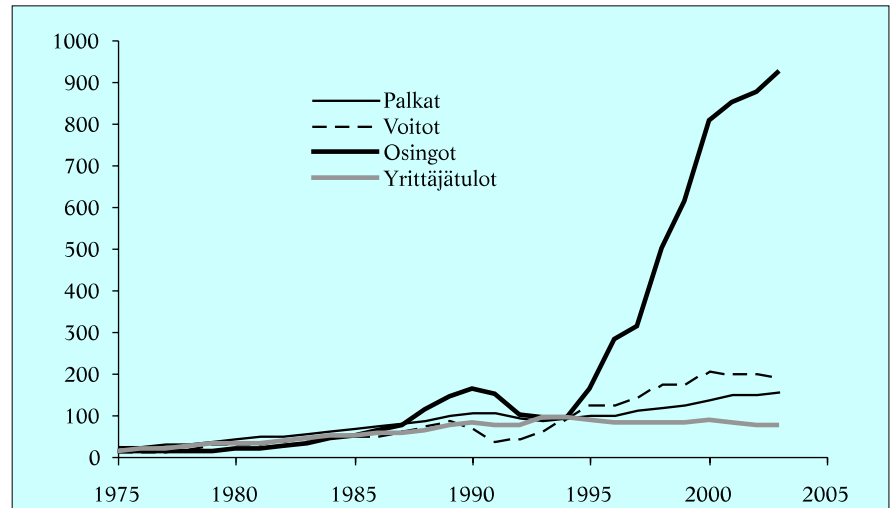
Kuviossa 5a ja 5b jatkamme Suonien laskelmia aivan ylimpiin tuloihin. Havaitaan, että verotus keveni ajanjaksolla 1990–2002 eniten suurimpien tulojen kohdalla. Kuvio 5b osoittaa, että vuodesta 1994 lähtien keskimääräinen veroaste oli vakio suurituloisimmalle yhdelle prosentille. Tasaveron, suhteellisen veron mielessä, on siis jo vuodesta 1994 lähtien ollut täyttä totta tälle ryhmälle. Kuvioiden keskimääräiset verot, etenkin ylimpien tulojen kohdalla, ovat yliarvioita. Tulonjakotilasto näet olettaa, että osakkeenomistaja maksaa yhtiöveron. Tämä on varsin radikaali oletus ja tuskin uskottava monessakaan tapauksessa.

Tärkein selitys tälle kehitykselle on vuonna 1993 omaksuttu eriytetty tuloverotus, jossa pääomatuloihin sovelletaan juuri tasaveroa, selvästi ansiotuloja matalampaa veroastetta. Nykyinen tuloverojärjestelmämme suosii osakeyhtiöitä (ks. Kukkonen ja Kari 2003). Se tarjoaa hyvin voittoa tuottavan yrityksen omistajalle ison kannustimen muuntaa tulojaan keveämmin verotettaviksi pääomatuloiksi. Suomessa omaksuttiin esimerkiksi Ruotsista poiketen järjestelmä, joka kannustaa erityisesti pienenosakeyhtiön nettovarallisuuden (jonka perusteella pääomaksi katsottava osuus lasketaan) kasvattamiseen ja näin ollen vääristää pääoman kohdentumista (ks. Lindhe et al. 2002). Samalla se voi olla hyvin ankara huonommin tuottavien yritysten omistajille. Heidän verotuksensa voi olla jopa ankarampaa kuin vastaavan suuruisten ansiotulojen verottaminen. Kun tähän vielä lisätään regressiivinen hyödykkeiden verotus, nykyinen kokonaisverotuksemme ei saata olla kovin kaukana tasaverosta (ks. Sullström ja Riihelä 1996; Jäntti 2004).

Tulonjakotilaston kanssa yhdenmukaisen kuvan 1990-luvun tapahtumista antaa vähälle huomiolle jäänyt Kaupalehdessä (24.10.2002) ollut kirjoitus Balance Consultingin tekemästä selvityksestä. Sen mukaan vakiintunutta liiketoimintaa harjoittavissa yrityksissä oman pääoman tuotto oli keskimäärin yli 20 prosenttia vuosina 1995–2001. Selvityksen mukaan samana ajanjaksona esimerkiksi asianajotoimistoissa omistajan pääomat olivat 11-kertaistuneet, mutta palkkamenot olivat supistuneet, jopa yli 22 prosenttia.

Verojärjestelmällä ei ole vaikutusta pelkästään tulojen uudelleenjakoon. Se vaikuttaa myös investointeihin. Tästä vallitsee yksimielisyys. Erimielisyyttä on siitä, miten tämä vaikutus näkyy. Osinkotulojen verotuksen vaikutuksesta yrityksen investointeihin on kiistelty alan tutkimuksessa. Uudemman näkemyksen mukaan osinkojen verottaminen ei vaikuta yritysten investointipäätöksiin. Jos osinkojen verotusta kevennetään, osingon saajien vero kevenee, eikä

Kuvio 6. Palkkojen, voittojen, osinkojen ja yrittäjätulojen kasvu, 1994=100.

Lähde: Kansantalouden tilinpito, Tilastokeskus.

Kuviossa 6 on käytetty Kansantalouden tilinpidon tietoja yritysten maksamista palkansaajakorvauksista (palkat), toimintaylijäämästä (voivot), maksetuista osingoista (osingot) ja yrittäjätulon ostoista (yrittäjätulot). Kyseisten tuloerien euro-määräiset (nimelliset) ennakkotiedot vuodelle 2003 olivat palkoille 45 209 milj. €, voitoille 20 722 milj. €, osingoille 8 648 milj. € ja yrittäjätuloille 1 989 milj. €. Kuviossa 6 hintaindeksinä on käytetty elinkustannusindeksiä ja sarjat on indeksoitu vuoden 1994 = 100 tasolle.

mitään muuta tapahdu. Yritysten investointipäätökseen vaikuttaa jakamattomien voittojen verotus.

Berkeleyyn yliopiston professori Alan Auerbach on tämän kannan näkyvimpiä edustajia (ks Auerbach ja Hassett, 2004). Erityisen voimakkaasti hän on arvostellut juuri tästä näkökulmasta Bushin hallinnon osinkoverojen suurta leikkausta v. 2003. Leikkauksia perusteltiin investointien elvyttämiseksi. Chetty ja Saezin (2004) tuore tutkimus USA:n osinkoverojen alentamisesta v. 2003 tukee tätä näkemystä. Samalla se tuo esille, miten osinkojen verotus voi myös muuttaa hyvin radikaalisti osingonjakopolitiikkaa. Tunnettu ja paljon käytetty esimerkki on Microsoft, joka alkoi vasta veromuutoksen jälkeen jakaa osinkoja.

Chetty ja Saezin havaitsemat ilmiöt löytyvät myös Suomen vuoden 1993 veroreformin jälkeisestä tilanteesta. Kuvio 6 tuo varsin dramaattisesti esille, miten huikaisesti osinkotu-

lot kasvoivat. Siinä on vuosi 1994 asetettu sadaksi, ja siitä havaitaan, miten voitot, palkat, osinkotulot ja yrittäjätulot kehittyivät vuoteen 2002 asti. Kuvio nostaa esille monta verojärjestelmään liittyvää kysymystä. Miksi osinkotulot kasvoivat ennen näkemättömällä tavalla ja vastaavasti yrittäjätulot laskivat uuden verojärjestelmän aikana? Miksi osinkotulot kasvoivat aivan eri nopeudella kuin voitot? Osinkotulojen lisääntyminen kasvatti myös varallisuuseroja. Muinaisjäätteen – varallisuusveron – poistaminen ”täydentää” sopivasti rikkaiden rikastumista edelleen. Samalla toteutuu VM:n verojuristiryhmän (Valtiovarainministeriön vero-osasto 2002) viimeisinkin suositus.

Verojärjestelmään liittyy myös se, että investointien osuus BKT:sta ei ole palannut lähimainkaan sille tasolle mitä se oli ennen 1990-luvun lamaa. Voi kysyä, mikä on ollut verojärjestelmän rooli.

Kirjoittajat korostavat, että osinkotulojen lisääntyminen on kasvattanut myös varallisuuseroja. Muinaijanteen – varallisuusveron – poistaminen ”täydentää” sopivasti rikkaiden rikastumista edelleen.

Lopuksi

Vuonna 1993 tehty verouudistus vauhditti pääomatulojen kasvua ja sitä kautta kaikkein rikkaimpien irtiottoa. Verojärjestelmän aikaansaama tuloerojen kasvu ei ole herättänyt juuri minkäänlaista yhteiskunnallista keskustelua. Vieläkin vähemmälle huomiolle on jäänyt se, että verojärjestelmämme on keskeisesti edistänyt suurituloisimpien ryhmien (erityisesti suurituloisimman prosenttien) irtiottoa muista ryhmistä. Lieneekö tämä kehitys ja sen taustalla oleva mekanismi jäänyt vastuussa olleilta poliitikoiltamme ja keskeisiltä virkamiehiltä huomaamatta? Ainakaan viime vuosien keskustelu pääomatulojen verotuksesta ei muuta todista.

Kalevi Sorsa (2000) kantoi huolta tuloerojen kasvusta kirjassaan ”Ihmisiä, ilmiöitä”. Sorsan jälkeen pääministeriksi tulleita ei moinen huoli ole painanut. Nykyisen hallituksen viimeisin anti tuloerokeskusteluun oli varallisuusverosta luopuminen. Siinä toteutui va-

rakkaiden asiaa pontevasti monet vuodet ajaneen verojuristi Edward Andersonin toive. Varallisuusveron poistoa selitettiin mm. investointien kannustamisella. Mitään näyttöä tälle ei ole olemassa. Tulo- ja varallisuuserojen kas-

vu on ainoa varma seikka, mikä tästä seuraa. Liberaalin yhteiskunta-ajattelun perushahmosta John Stuart Millistä taloustieteen nobelistiin James Meadeen varallisuuden verottamista on perusteltu ennen kaikkea tarpeella pitää varallisuus tuotavana ja edistää sukupolviin sisäistä ja välistä oikeudenmukaisuutta.

KIRJALLISUUS

Atkinson, A.B. (2002), Top Incomes in the United Kingdom over the 20th Century, mimeo, University of Oxford, Nuffield College.

Atkinson, A.B. & Salverda, W. (2003), Top Incomes in the Netherlands and the United Kingdom over the 20th Century, mimeo, University of Oxford, Nuffield College.

Auerbach, A. & Hassett, K. (2003), On the Marginal Source of Investment Funds, Journal of Public Economics 87(1), 205–232.

Chetty, R. & Saez, E. (2004), Dividend Taxes and Corporate Behaviour: Evidence from the 2003 Dividend Tax Cut, NBER Working Paper No. 10841.

Galbraith, J.K. (1967), *The New Industrial State*, Boston, MA: Houghton Mifflin.

Jäntti, M. (2004), *The Distribution of the Tax Burden in Finland 1985–2002*, Palkansaajien tutkimuslaitos, seminaari-esityelmä helmikuussa 2004.

Kukkonen, M. & Kari, S. (2003), *Pienyritysten tuloverotus*, teoksessa Hjerppe, R. et al. (toim.), *Verokilpailu ja Suomen verojärjestelmä*, Helsinki: WSOY.

Kuznets, S. (1955), *Economic Growth and Income in Equality*, *American Economic Review*, 49, 1–28.

Lindhe, T. & Södersten, J. & Öberg, A. (2002), *Economic Effects of Taxing Closed Corporations under a Dual Income Tax*, *ifo Studien* 4/2002.

Piketty, T. (2003), *Income Inequality in France, 1901–1998*, *Journal of Political Economy*, 111, 1004–1042.

Piketty, T. & Saez, E. (2003), *Income Inequality in the United States 1913–1998*, *Quarterly Journal of Economics*, 118, 1–39.

Riihelä, M. & Sullström, R. & Suoniemi, I. & Tuomala, M. (2001), *Income Inequality in Finland During 1990s*, teoksessa Kalela, J. & Kiander, J. & Kivikuru, M-L. & Loikkanen, H.A. & Simppu, J. (eds.), *Down from the Heavens, Up from the Ashes*, VATT Publications 27:6.

Riihelä, M. & Sullström, R. & Tuomala, M. (2004), *On Recent Trends in Economic Poverty in Finland*, teoksessa Puuronen, V. et al. (eds.), *New Challenges for the Welfare Society*, Joensuu: Joensuu University Press.

Sorsa, K. (2000), *Ihmisiä, ilmiöitä*, Keuruu: Otava.

Sullström, R. & Riihelä, M. (1996), *Välilliset verot osana Suomen verojärjestelmää: analyysi verojen vaikutuksesta kotitalouksien tulonjakaumaan 1966–1990*, VATT Keskustelunaloitteita 120.

Suoniemi, I. (2002), *Verotus, tulonjako ja talouden vakauttaminen: eräitä havaintoja Suomen kehityksestä*, *Talous & Yhteiskunta*, 30:3, 26–32.

Valtiovarainministeriön (VM) verosasto (2002), *Kilpailukykyiseen verotukseen. Tuloverotuksen kehittämistyöryhmän muistio*, Valtiovarainministeriö, Työryhmämuistioita 12/2002.